

Utbildningsinspektion i Kvinnebyskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	3
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kvinnebyskolan den 18 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Kvinnebyskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Kvinnebyskolan intervjuades elever, lärare, elevvårdsteam och rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 2 och 6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Kvinnebyskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	155
Förskoleklass	45
Grundskola	244

Kvinnebyskolan är belägen i södra delen av Linköping. Skolverksamheten bedrivs i en stor sammanhängande lokal som är uppförd under 1970-talet. Skolbyggnaden omgärdas av en stor skolgård. Verksamheten omfattar förskoleklass t.o.m. årskurs 6. Här ingår också sex fritidshem för barn i åldern 6–9 år. I upptagningsområdet finns ett fåtal elever med utomnordisk bakgrund. Förutom rektorn, administrativ assistent och vaktmästare finns 37 anställda, varav 36 kvinnor och 1 man. Av dessa är 19 lärare inom förskole- och skolverksamheten i årskurserna 1–6, och 16 pedagoger inom fritidsverksamheten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Kvinnebyskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Kvinnebyskolans elever når goda studieresultat och utför goda insatser vid den undervisning inspektionen tar del av. Lektionerna präglas av en god stämning och en ömsesidig respekt mellan lärare och elever. Personalen gör omfattande och återkommande insatser för att hitta och hjälpa elever med behov av stödåtgärder, vilket får betydelse för elevernas studieresultat. Den pedagogiska verksamheten är i stor utsträckning lärarstyrd och elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen är begränsad. Goda ansatser och insatser från Kvinnebyskolans antimobbningsteam visar sig bland annat i skolans handlingsplan mot kränkande behandling och mobbning. Den allmänna uppfattningen bland personal, elever och föräldrar är att mobbning inte utgör ett problem i Kvinnebyskolan. Skolan tillhandahåller den utbildning och de val som föreskrivs i gällande författningar. Efter flera år med återkommande byten av, och perioder utan rektor, har Kvinnebyskolan en rektor som tillträdde i maj 2005. Rektorn har inlett arbetet med att ta sig an det pedagogiska ledarskapet och att utveckla ett övergripande och systematiskt kvalitetsarbete.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas delaktighet i och inflytande över undervisningen bör ökas.
- Som underlag för en författningsenlig kvalitetsredovisning bör ett systematiskt och övergripande kvalitetsarbete genomföras.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

För läsåret 2004–2005 bedömer man från skolans sida att alla elever når målen i alla ämnen. Man säger sig inte heller kunna ange några påtagliga skillnader mellan pojkars och flickors resultat. I de nationella proven i årskurs 5 är det under de tre senaste åren en eller två elever som inte nått målen i svenska och engelska. I matematik är resultaten mer varierande. År 2002 var det elva, 2003 fyra och 2004 två elever som inte nådde målen. Innevarande år har samtliga elever i årskurs 5 bedömts nå målen i de nationella proven i svenska, engelska och matematik. Både rektor och intervjuad personal anser att de omfattande insatser som görs med diagnoser och stödinsatser har en avgörande betydelse för elevernas goda studieresultat.

Vid lektionsbesöken konstaterar inspektörerna att eleverna är motiverade och att de arbetar koncentrerat, både självständigt och tillsammans med andra. Lektionsbesöken och intervjuerna med personal och elever visar dock att elevernas möjligheter att påverka eller ge synpunkter på undervisningens innehåll och genomförande är begränsade.

Kvinnebyskolan har ett engagerat värdegrundsarbete med syftet att göra eleverna medvetna om hur man blir en god kamrat. I värdegrundsarbetet ingår bland annat dramaövningar med fokus på etik och empati. Den intervjuade personalen menar att läroplanens mål att sträva mot ingår i skolans värdegrund och därför kontinuerligt uppmärksammas och bedöms av de enskilda lärarna i klassrummet. Intervjuade elever vill framhålla att stämningen i skolan är mycket bra. I det sammanhanget nämner de både skolans antimobbningsteam och värdegrundsarbete som de uttrycker stort förtroende för.

Sammanfattning

I Kvinnebyskolan gör personalen omfattande och återkommande insatser för att hitta och hjälpa elever med behov av stödåtgärder. Insatserna bidrar till att eleverna uppnår mycket goda resultat. Tillsammans med elevernas studiemotivation och arbetsdisciplin indikerar detta att läroplanens övergripande mål att sträva mot till stora delar uppnås i Kvinnebyskolan. Elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen är dock begränsade. Inspektörerna bedömer att skolans värdegrundsarbete och insatser mot kränkande behandling har betydelse för att personal, elever och föräldrar uppfattar stämningen i skolan som god.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Innevarande läsår har man i Kvinnebyskolan infört en organisation med två arbetslag som består av förskoleklass och årskurs 1–3, samt årskurs 4–6. Varje vecka har man gemensam personalkonferens. Barnens övergång från förskola till grundskola underlättas av det samarbete som förekommer inom arbetslaget mellan personal för respektive skolform.

Kvinnebyskolans elever har klassråd varje vecka och har också möjlighet att utöva inflytande via skolans elevråd. I skolan finns också ett föräldraråd som samverkar med skolledningen i gemensamma angelägenheter. Föräldrarådet har bland annat medverkat i att utforma skolans handlingsplan mot kränkande behandling. De föräldrar som inspektörerna intervjuade menar att möjligheterna att påverka hänger samman med vem som är rektor och hur angeläget man som förälder tycker att det är att engagera sig. Flera av dem ger uttryck för tanken att samarbete mellan skola och hem i praktiken kan leda till att hemmen i viss utsträckning får ta på sig uppgifter som de menar att det egentligen är skolans uppgift att sköta. Ett konkret uttryck för detta är den kritik föräldrarna riktade mot att eleverna får hemläxor. Man menade att många av barnen inte kan få tillräcklig hjälp med dessa i hemmet. Här framhölls också att eleverna brukar få läxor som de saknar tillräckliga kunskaper för att kunna fullgöra på egen hand. Inspektörerna ser det som angeläget att skolan ser till att läxrutiner och samverkan med föräldrar är så väl förankrade som möjligt.

Kvinnebyskolans värdegrundsarbete präglar det dagliga arbetet och innefattar demokratifrågor, livsfrågor och etiska dilemman. Den intervjuade personalen säger att barnen generellt sett behandlar varandra på ett bra sätt, men framhåller också att det kan förekomma en hel del ”gruff” på rasterna samt ett ”hårt” språkbruk bland en del elever i årskurs 6. Skolgården är väldigt stor och omgärdar hela skolbyggnaden och mer än halva skolgården ligger i direkt anslutning till en skog. Intervjuade eleverna säger att det kan vara svårt för en rastvakt att uppmärksamma allt som händer utomhus på rasterna. Inspektörerna tar del av flera elevutsagor om incidenter som inte uppmärksammats av rastvakterna. Inspektörerna bedömer att skolan bör uppmärksamma att uppsikten över rastmiljön ibland är otillräcklig.

Skolan har ett antimobbingsteam som består av tre klasslärare, en resurslärare och en fritidspedagog. Teamet har tillsammans med föräldrarådet utarbetat en handlingsplan mot kränkande behandling som ses över varje år. Den nu gällande sammanställdes för två år sedan och presenterar en tydlig definition av mobbning och kränkande behandling som innefattar verbala handlingar, utfrysning och isolering.

Här finns också riktlinjer för förebyggande arbete mot mobbning samt riktlinjer för att skapa ett positivt klimat i klassen. Inspektörerna menar att detta ambitiösa och breda perspektiv ger goda förutsättningar för arbetet mot kränkningar och mobbning.

Både rektor och personal beskriver undervisningen i Kvinnebyskolan som ”traditionell”. Lärare som tjänstgjort länge i skolan säger också att ”fria former” aldrig präglat verksamheten. Vid inspektörernas intervjuer med elever i både årskurs 2 och 6 visade det sig att de inte kunde svara på vad begreppet temaarbete är för något. Rektorns kommentar till detta är att det förekommer tematiskt arbete i skolan trots att själva begreppet inte finns inarbetat hos eleverna. En sådan verksamhet är exempelvis skolans konstvecka, då varje klass ägnar tid

åt att ta reda på fakta om en enskild konstnär och därefter målar i dennes anda. Dessa målningar pryder sedan väggen utanför respektive klassrum.

Vid de lektioner inspektörerna besöker råder en god stämning, eleverna arbetar strukturerat och disciplinerat och ljudnivån är mycket låg. De elever som ställer frågor eller svarar på frågor utan att ha fått ordet, blir vänligt tillrättavisade för detta av läraren. Den undervisning inspektörerna tar del av är anpassad till respektive elevgrupps förutsättningar. Både intervjuad personal och elever anser att elevernas möjligheter att påverka undervisningens innehåll och uppläggning är begränsade. Som ett positivt exempel framhåller lärare dock att eleverna i exempelvis geografi, kan välja mellan olika arbetssätt som finns angivna på så kallade målpapper. Enligt den intervjuade personalen finns det en strävan efter att ge eleverna ett successivt ökat inflytande i takt med deras stigande ålder och mognad. Man tillägger att olika lärare kan vara mer eller mindre delaktiga i denna strävan.

Kvinnebyskolan har väl utvecklade rutiner för att tidigt upptäcka elever med stödbehov. Skolans heltidsanställda speciallärare tar enskild kontakt med varje elev i slutet av årskurs ett för att bedöma läs- och skrivutvecklingen. Specialläraren genomför också ett grupprov i svenska och ett i matematik i alla klasser en gång per år. Vid behov sätter skolan in insatser i den ordinarie klassrumsverksamheten eller som enskild insats tillsammans med specialläraren. Särskilda stödinsatser dokumenteras i åtgärdsprogram som man regelbundet följer upp för att ta ställning till fortsatta åtgärder. Bland personalen varierar förtrogenheten med hur och när åtgärdsprogram skall användas. Lärarna är medvetna om att åtgärdsprogram är ett viktigt redskap som man vill bli bättre på att använda sig av. De ser skolområdets specialpedagog som en viktig resurs för att utveckla denna kompetens. Den dokumentation som inspektionen tagit del av och som rör särskilda stödinsatser och elevvårdsärenden förs på ett rättssäkert sätt.

Med hjälp av tidigare nämnda diagnoser och insatser anser sig skolan få en god bild av elevernas kunskapsutveckling och därmed också ha en bra grund för de utvecklingssamtal med föräldrarna som genomförs varje termin. Ur de intervjuade elevernas perspektiv är utvecklingssamtalet ett tillfälle där elev, föräldrar och läraren träffas för att prata om hur man utvecklas och vad man behöver träna mera på. Som förberedelse får elev och föräldrar i förväg ett papper från skolan med ett antal frågor. De intervjuade eleverna anser att det är läraren som är den som pratar mest under utvecklingssamtalet.

De intervjuade föräldrarna beskriver utvecklingssamtalet som en viktig angelägenhet där de får träffa läraren för att få en bekräftelse på vad de som föräldrar tror om sitt barns situation. De beskriver samtalet som en systematisk genomgång av elevens förmåga i de olika ämnena. Några av dem är kritiska eftersom de menar att det förekommit att de vid utvecklingssamtalet blivit informerade om problem som de tycker att de borde ha fått reda på tidigare.

Elevvårdsteamet, som i sin helhet består av skolsköterska, specialpedagog, skolpsykolog och rektor, arbetar utifrån en väl utarbetad handlingsplan för elevvård. Teamet menar att en del föräldrar har svårt att acceptera att deras barn verkligen behöver extra stöd och att man snarare är benägen att tro att skolans bedömning är felaktig.

Det finns goda exempel på att lärare samverkar, men inspektörernas intryck från intervjuer med personal och rektor är att flertalet lärare i stor utsträckning

arbetar enskilt och huvudsakligen gör sina bedömningar av elevernas kunskapsutveckling utifrån sin egen beprövade erfarenhet. I Kvinnebyskolan har man påbörjat ett arbete där personalen arbetslagsvis konkretiserar de nationella målen i ämnenas kursplaner. I detta arbete har man särskilt uppmärksammat vikten av att de slutliga utformningarna både blir tydliga och utvärderingsbara. Vid tidpunkten för inspektionen pågick detta arbete fortfarande.

Det är inspektörernas intryck att de enskilda lärarna utför ett mycket gediget pedagogiskt arbete, där var och en via utvärdering och analys tar ställning till sina kommande åtgärder och insatser. Enligt inspektörernas mening finns goda förutsättningarna för att upprätta en mer systematisk och samlad kvalitetsredovisning i enlighet med gällande förordning.

En anledning till att ett övergripande och systematiskt kvalitetsarbete inte kommit till stånd kan vara att Kvinnebyskolan under de senaste fem åren haft inte mindre än fyra olika rektorer som tjänstgjort endast kort tid. Enligt den intervjuade personalen har detta bland annat inneburit att akuta administrativa och organisatoriska angelägenheter prioriterats och att lärarna i stor utsträckning fått ansvara för sådant som rört undervisningen.

Hösten 2004 fick man i uppdrag att besvara ett antal självvärderingsfrågor kring några av kommunens prioriterade områden samt några indikatorområden från Skolverkets utvärderingsinstrument BRUK¹, det självvärderingsinstrument som kommunen centralt påbjudit att användas vid framtagandet av skolans kvalitetsredovisning. Svaren lämnades till områdeschefen, som i sin tur sammanställde och skickade motsvarande uppgifter från andra skolor till förvaltningen som härigenom fick ett underlag till kommunens kvalitetsredovisning. Kvinnebyskolas svar har sedan återsänts till rektorn. Svarssammanställningen fungerar som en ”interimistisk” kvalitetsredovisning, vars formella brister rektorn är medveten om. Skolans nyttillträde rektor ser ett systematiskt kvalitetsarbete och en förordningsenlig kvalitetsredovisning som ett prioriterat område som arbetslagen vid inspektionstillfället börjat arbeta med.

Som tidigare nämnts har Kvinnebyskolan under de senaste fem åren haft fyra olika rektorer. Enligt personalen har detta inneburit att mycket av det pedagogiska ledarskapet i praktiken lämnats över till lärarna själva. Skolans nuvarande rektor tillträdde i maj 2005 och inspektionen ägde rum i oktober samma år. Vid tiden för inspektionen hanterar rektorn sina administrativa uppgifter fullt ut och har gjort sig känd av elever och föräldrar. Rektorns arbete med att ta det övergripande ansvaret för den pedagogiska utvecklingen pågår. Inspektörerna bedömer att rektorn är så förtrogen med verksamheten i stort som det är rimligt att begära, med tanke på att han ganska nyligen tillträtt. Rektorn anser att personalen är mycket kompetent och rutinerad och att detta är en stor tillgång när det gäller att utveckla verksamheten. Personalen uttrycker i sin tur mycket positiva förväntningar inför det kommande samarbetet med sin nye rektor.

¹ BRUK (Bedömning Reflektion Utveckling Kvalitet) ett av Skolverket utarbetat verktyg för kvalitetsarbete i skola och förskola

Sammanfattning

Via klassråd och elevråd har eleverna möjlighet att påverka skolans verksamhet. Eleverna har dock små möjligheter till delaktighet och inflytande över sin undervisning. Kvinnebyskolan har i det stora hela en väl fungerande samverkan med föräldrarådet. Skolans rutiner för läxbeting och hemuppgifter är dock inte helt förankrade bland alla föräldrar. Inspektörernas intryck är att eleverna umgås i en sympatisk anda präglad av hänsyn och tolerans. Enstaka inslag av hotfulla beteenden förekommer dock under raster på den svårövervakade skolgården. Kvinnebyskolans antimobbningsteam gör goda insatser som bland annat visar sig i handlingsplanen mot kränkande behandling och mobbning. Den pedagogiska verksamheten är i stor utsträckning lärarstyrd och de lektioner inspektionen kunnat ta del av präglas av en god stämning och en ömsesidig respekt mellan lärare och elever. De elever som behöver särskilt stöd får detta. Inspektörerna menar att rutinerna för att utforma och följa upp åtgärdsprogram bör bli mer kända bland personalen. Rektorn har inlett arbetet med att ta sig an det pedagogiska ledarskapet och att utveckla ett övergripande kvalitetsarbete. Inspektörerna konstaterar att Kvinnebyskolans kvalitetsarbete är ett område som bör prioriteras.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Elevens val finns från årskurs 3 och genomförs med hjälp av fritidshemspersonal. Under de kommande läsåren har de möjlighet att byta val ett par gånger per termin. Som språkval erbjuds eleverna tyska, franska och spanska. Lektionerna i tyska och franska är förlagda till Hjulsbroskolan, en förflyttning för eleverna som innebär en cirka 15 minuter lång promenad.

Skolan har totalt 33 medarbetare, varav 23 är lärare med ansvar för undervisning. Lärartätheten ligger i linje med riksgenomsnittet och samtliga lärare har pedagogisk utbildning. Skolan har tillgång till skolsköterska som också tjänstgör i Hjulsbroskolan. Kvinnebyskolan har också tillsammans med områdets övriga fem grundskolor tillgång till specialpedagog.

På grund av täta rektorsbyten har planeringen för kompetensutveckling inte kunnat bli särskilt långsiktig. Kompetensutvecklingsplanen revideras vid de årligt återkommande Personal- och Utvecklingssamtalen (PoU) då enskilda medarbetare kan söka och erhålla individuell kompetensutveckling. Sådan brukar enligt personalen beviljas om kostnaderna bedöms som rimliga. Skolans nuvarande rektor har för avsikt att upprätta mer långsiktiga utvecklingsplaner. Inspektionen vill påpeka vikten av att detta genomförs.

Kvinnebyskolans lokaler är i mycket gott skick. Det finns möjlighet att dela upp undervisningsgrupperna genom att använda utrymmen i studiehall och/eller korridorer utanför klassrummen. Man uppfattar sig dock som trångbodda och bristen på grupprum är påtaglig. Utemiljön är mycket tilltalande med natur in på knutarna och en skolgård som omger hela skolbyggnaden. Detta gör dock att

skolgården kan vara svår att överblicka för rastvakterna. Tillgången till ändamålsenliga läromedel och datorer är god.

Sammanfattning

Kvinnebyskolan tillhandahåller språkval och elevens val i enlighet med gällande bestämmelser. Samtliga lärare har pedagogisk utbildning och lärartätheten ligger i linje med riksgenomsnittet. Tillgången till ändamålsenliga läromedel och datorer är god.

Datum
2006-04-07

Ort
Linköping

Christer Modin

Irène Sehlin